

XITOIY SUG'URTA BOZORI RIVOJLANISHI HOLATI TAHLILI

Sharipova Ozoda Baxshilloevna

Hukumatimiz milliy sug'urta bozorini rivojlantirish uchun dunyodagi ushbu bozor rivojlangan mamlakatlar tajribalaridan Respublikamizda foydalanish chora tadbirlarini ko'rib kelmoqda. Hozirgi bozor iqtisodiyoti sharoitida mamlakatimizda bozor talablariga javob beradigan sug'urta tizimini yaratish uchun shunday tizimga ega bo'lgan mamlakatlar tajribalaridan foydalanish yaxshi natija beradi.

Xitoy sug'urta bozori professional ishtirokchilari ichida mahalliy kompaniyalar ustunlik qilgan, chunki chet ellik raqobatchilar bozorga kirishda ikkita asosiy to'siqlarga duch kelishgan. Birinchidan, xorijiy sug'urtachilar Xitoyning tartibga soluvchi organi, Xitoy bank va sug'urtani tartibga solish komissiyasidan (CBIRC) sug'urta lisenziyasi va biznes ochish ruxsatini olish orqali byurokratik to'siqlarni yengib o'tishlari kerak. Ikkinchidan, sug'urta kompaniyalari butun mamlakat bo'ylab savdo kanallarini yaratish orqali bozordagi ishtirokini rivojlantirishlari kerak. Iste'molchilar bilan bog'lanishning ko'plab usullari orasida M&A, butunlay chet elga tegishli korxonani tashkil etish yoki Xitoylik hamkor bilan qo'shma korxona faoliyatini tashkil etish orqali amalga oshirish mumkin. Hozircha xorijdagi sug'urta kompaniyalari Xitoyda sezilarli o'rin olish uchun kurashmoqda.

Sug'urta texnologiyalari Xitoyning sug'urta sektoridagi navbatdagi muhim rivojlanish omili bo'lib, so'nggi yillarda sezilarli o'sishni qayd etgan "moliyaviy texnologiyalar" sektori bilan bir qatorda jadal rivojlanmoqda. "Alibaba Ant Group" va "Tencent" kabi texnologiya gigantlari milliarddan ortiq iste'molchilarga moliyaviy xizmatlar ko'rsatadi va sug'urta mahsulotlari ushbu mahsulot portfelining bir qismi hisoblanadi. Sug'urtaning barcha asosiy turlari orasida onlayn sug'urta mukofotlarining qiymati oshmoqda va sezilarli darajada o'sish sur'atlariga ega.

Sug'urta texnologiyalari sug'urta xarajatlarini kamaytirib, iste'molchilar uchun kirish to'siqlarini ham yo'qotishga xizmat qiladi. Katta ma'lumotlar va sun'iy intellekt texnologiyasidan foydalangan holda, sug'urta provayderlari iste'molchilarning shaxsiy xavf-xatarlarini baholashga asoslangan shaxsiy sug'urta polislarini inson ishtirokisiz taklif qilishlari mumkin. Natijada, ular o'z mijozlariga ancha arzon narxlarda moslashtirilgan sug'urta xizmatlarini taklif qilish imkoniyatlarini paydo qilmoqda. Bunga qo'shimcha ravishda, mahsulotning raqamli tabiati aholining ancha keng ulushini qamrab oladi, chunki iste'molchilar sug'urta xizmatlaridan foydalanish uchun faqat internetga ulanishi kerak. Smartfonlarning yuqori kirib borishi bilan Xitoy sug'urta texnologiyalari orqali sug'urta sohasini kelajakdagi rivojlanishi uchun ideal maydon hisoblanadi.

Texnologik bum Xitoy sug'urta bozoriga kirib kelaganligi ayniqsa mobil va internet foydalanuvchilarining tez o'sishi tufayli texnologik firmalar kuchli onlayn iste'mol odatlariga ega jamiyatga xizmat qiluvchi keng ko'lamli ekotizimlarni yaratganligini ko'rishimiz mumkin, ushbu onlayn ekotizimlar Xitoy iqtisodiyoti rivojiga katta hissa qo'shmoqda. Texnologik kompaniyalar sonining tez o'sishi va onlayn ekotizimlarning tez o'sishi innovatsiyalarni kuchli rag'batlantirish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga asoslangan. Eng rivojlangan texnologik firmalar hayotning barcha jabhalarini qamrab oladigan onlayn ekotizimlarni yaratdilar, ular elektron tijoratdan turmush tarzi xizmatlaridan moliyaviy xizmatlarga bo'lgan jarayonlarni qoplab oladi.

Shaxsiy sug'urtani onlayn xarid qilish Xitoyda tobora ommalashib bormoqda, mukofotlar yiliga 13,6% ga oshmoqda, onlayn kanallardan tushgan shaxsiy sug'urta mukofotlari kengaymoqda. Xitoyda aholi sonining ko'pligi sog'liqni saqlash sug'urtasini tez va salmoqli o'sishiga sabab bo'lmoqda.

Xitoyda texnologik innovatsiyalar va elektron tijorat rivojlanishda davom etar ekan, onlayn sug'urta mukofotlari ulushi yanada o'sishi kutilmoqda. Pandemiya ularni sotish, anderrayting, tavakkalchilikni baholash va da'volarni ko'rib chiqishda raqamli imkoniyatlarini qayta baholashga majbur qilgandan so'ng, sug'urtachilar o'zlarining uzoq muddatli raqobatdosh ustunliklarini mustahkamlash uchun yangi raqamli texnologiyalarni joriy etishda tobora faollashadilar. Xitoyning sug'urta regulyatori xavflarni jilovlash hamda sug'urtalovchining moliyaviy barqarorligi va iste'molchilar manfaatlarini himoya qilish maqsadida onlayn sug'urta bozorini nazorat qilish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlarni joriy qilishi kutilmoqda.

Onlayn sog'liqni sug'urtasi Xitoyda onlayn hayot sug'urtasiga qaraganda tez o'sishni ko'rsatmoqda.

Xitoyning Big Tech (katta ma'lumotlar, bulutli hisoblash, AI, blokcheyn) va platforma ekotizimlari global sug'urta sanoatidagi muvozanatga o'z tasirini ko'rsatmoqda. Birinchidan, ekotizimlar sug'urtachilarni chetga surib qo'yadigan texnologik gigantlarga tegishli bo'ladi. Ikkinchidan, fintech ekotizimlarida ustun mavqega ega bo'lgan Baidu, Alibaba va Tencent kabi Xitoyning yirik kompaniyalari bu sohani bibrinchilardan bo'lib o'zlashtirganliklari uchun boshqa bozorlarni ham egallashlari mumkin bo'ladi.

Xitoy sug'urta bozori dunyo bo'ylab 2-o'ringa ko'tarildi va ikki xonali o'sishda davom etishi kerak. 2008- yilgi global moliyaviy inqirozdan beri sug'urta mukofotlari (sog'liqni saqlashsiz) deyarli to'rt baravarga oshib, 417 milliard evroga (2018) yetdi va bu Xitoyni dunyodagi ikkinchi yirik sug'urta bozoriga aylantirdi. Xitoyda aholi jon boshiga to'lanadigan mukofotlar 294 yevroni tashkil qilmoqda.

Xitoyning sug'urta bozoriga kirish uchun tartibga soluvchi to'siqlar kamaytirildi va bu tartiblar xorijiy sug'urta kompaniyalarini xitoy sug'urta bozoriga kirishi uchun ko'proq imkoniyatlar eshigini ochib bermoqda. "Xitoyda ishlab chiqarilgan 2025" sug'urta texnologiyalari kompaniyalarni rivojlanishi uchun qulay muhit yaratmoqda va xorijiy investorlarning ishtirokini rag'batlantirmoqda.

Xitoy sug'urta bozorining miqyosi, maqsadi va tezkorligi tufayli sug'urta bozori platformasi iqtisodiyotida muhim o'rin egallamoqda. Xitoylik iste'molchi sug'urta texnologiyalari kompaniyalari uchun asosiy mijozlar bazasini tashkil etuvchi "oltin tuxum tug'uvchi g'oz" vazifasini bajaradi va texnologiyani ko'p talab qiladigan tarqatish kanallari va mahsulotlari eksponensial o'sishni boshdan kechiradi. Global sug'urta gigantlari rivojlanayotgan Xitoy sug'urta sug'urta bozoriga kirishlari mumkin, shu bilan birga ularning tajribasi, ayniqsa, Yevropadan (anderrayting va mahsulotni ishlab chiqish, aktivlar mas'uliyatini boshqarish, maxfiylik va iste'molchilarni himoya qilish, masalan) foydali bo'lishi mumkin.

Globalizatsiya jarayonlari mamlakatlardan barcha iqtisodiy sohalarda jadal rivojlanishni talab etmoqda. Jumladan sug'urta sohasida ham qaysi mamlakat axborot texnologiyalarini, sun'iy intellektni qo'llagan holda jozibadaor sug'urta bozorini shakllantirsa, o'sha sug'urta bozor dunyodagi asosiy sug'urta mukofatlarini yig'ish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Xitoy

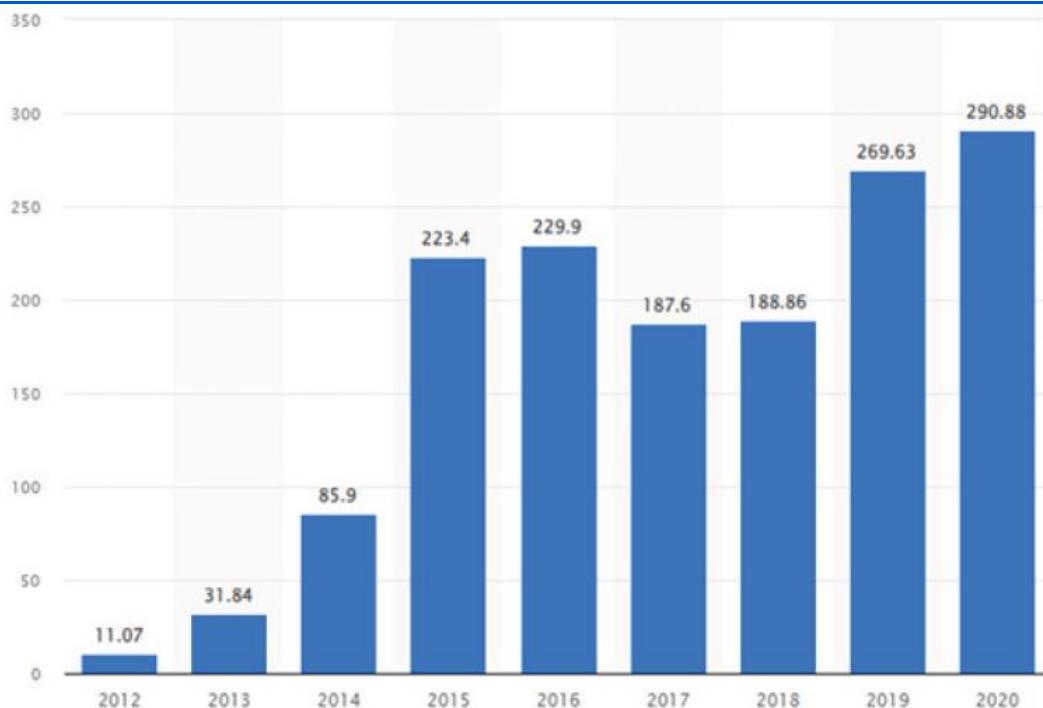
iqtisodiyotining rivojlanishi va xalqining moddiy ahvolidan yaxshilanishi, jumladan, ixtiyoriy daromadning oshishi sug'urta sohasining barqaror o'sishiga ijobiy ta'sir etmoqda. Sug'urta xizmatlariga bo'lgan talabni qondirish uchun Xitoy kompaniyalari sug'urta qoplamalari turlarini va ko'lamini kengaytirmoqda. So'nggi yillarda Xitoyda sug'urta sohasiga yangi texnologiyalarni qo'llash uchun va sug'urta texnologiyalarini rivojlantirish uchun investisiyalar oqimi kengaydi.

Xitoyning sug'urta sohasi so'nggi yillarda jadal rivojlanishni boshdan kechirmoqda. 2022-yilda Xitoy sug'urta kompaniyalarining mukofot daromadi qariyb 4,7 trillion yuanni tashkil etdi, bu yetti yil avvalgidan qariyb uch barobar ko'pdir. Xitoyning sug'urta mahsulotlarini sug'urta loyihasi asosida mulk sug'urtasi va shaxsiy sug'urtaga bo'lish mumkin. Bundan tashqari, shaxsiy sug'urta hayot sug'urtasi, sog'liq sug'urtasi va baxtsiz hodisalardan sug'urtalashni o'z ichiga oladi. Hayotni sug'urtalash mukofot daromadlarining eng katta qismini tashkil etgan bo'lsa-da, sug'urta kompaniyalarining to'lovlari mulkni sug'urtalash uchun yuqori ko'rsatkichni tashkil etadi.

Xitoy sug'urta bozori professional ishtirokchilari ichida mahalliy kompaniyalar ustunlik qilgan, chunki chet ellik raqobatchilar bozorga kirishda ikkita asosiy to'siqlarga duch kelishgan. Birinchidan, xorijiy sug'urtachilar Xitoyning tartibga soluvchi organi, Xitoy bank va sug'urtani tartibga solish komissiyasidan (CBIRC) sug'urta lisenziyasi va biznes ochish ruxsatini olish orqali byurokratik to'siqlarni yengib o'tishlari kerak. Ikkinchidan, sug'urta kompaniyalari butun mamlakat bo'ylab savdo kanallarini yaratish orqali bozordagi ishtirokini rivojlantirishlari kerak. Iste'molchilar bilan bog'lanishning ko'plab usullari orasida M&A, butunlay chet elga tegishli korxonani tashkil etish yoki Xitoylik hamkor bilan qo'shma korxona faoliyatini tashkil etish orqali amalga oshirish mumkin. Hozircha xorijdagi sug'urta kompaniyalari Xitoyda sezilarli o'rin olish uchun kurashmoqda.

Sug'urta texnologiyalari Xitoyning sug'urta sektoridagi navbatdagi muhim rivojlanish omili bo'lib, so'nggi yillarda sezilarli o'sishni qayd etgan "moliyaviy texnologiyalar" sektori bilan bir qatorda jadal rivojlanmoqda. "Alibaba Ant Group" va "Tencent" kabi texnologiya gigantlari milliarddan ortiq iste'molchilarga moliyaviy xizmatlar ko'rsatadi va sug'urta mahsulotlari ushbu mahsulot portfelining bir qismi hisoblanadi. Sug'urtaning barcha asosiy turlari orasida onlayn sug'urta mukofotlarining qiymati oshmoqda va sezilarli darajada o'sish sur'atlariga ega.

Sug'urta texnologiyalari sug'urta xarajatlarini kamaytirib, iste'molchilar uchun kirish to'siqlarini ham yo'qotishga xizmat qiladi. Katta ma'lumotlar va sun'iy intellekt texnologiyasidan foydalangan holda, sug'urta provayderlari iste'molchilarning shaxsiy xavf-xatarlarini baholashga asoslangan shaxsiy sug'urta polislarini inson ishtirokisiz taklif qilishlari mumkin. Natijada, ular o'z mijozlariga ancha arzon narxlarda moslashtirilgan sug'urta xizmatlarini taklif qilish imkoniyatlarini paydo qilmoqda. Bunga qo'shimcha ravishda, mahsulotning raqamli tabiati aholining ancha keng ulushini qamrab oladi, chunki iste'molchilar sug'urta xizmatlaridan foydalanish uchun faqat internetga ulanishi kerak. Smartfonlarning yuqori kirib borishi bilan Xitoy sug'urta texnologiyalari orqali sug'urta sohasini kelajakdagi rivojlanishi uchun ideal maydon hisoblanadi.

1-rasm. Xitoy sug'urta bozorida onlayn sug'urta mukofotlar ko'rsatkichi

2020-yilda Xitoyda onlayn sug'urta mukofoti daromadi taxminan 290 milliard yuanni tashkil etdi, bu o'tgan yilga nisbatan 80 milliard yuandan ko'proq o'sdi. Xitoyda onlayn sug'urta industriyasining jadal rivojlanishi tufayli daromad 2026-yilda qariyb 470 milliard yuangacha o'sishi prognoz qilingan. Xitoy sug'urta bozorini rivojlanishi asosan 2015-yildan so'ng jadallashganligini ko'ramiz. Butun dunyo sug'urta sanoatida sug'urta shartnomalarini onlayn tuzish va sug'urta polislarini onlayn berish amaliyoti keng tarzda rivojlanmoqda. Rivojlangan

mamlakatlar sug'urta amaliyotida raqamlashtirish jarayonlari juda ham ommalashganligini ko'ramiz. AQSh Germaniya, Yaponiya kabi Xitoyda ham sug'urta amaliyoti raqamlashtirilayotganligi sababli sug'urtachi olimlar fikrlariga ko'ra Xitoy so'nggi yillarda juda katta natijalarga erishishi kutilmoqda.

Texnologik bum Xitoy sug'urta bozoriga kirib kelaganligi ayniqsa mobil va internet foydalanuvchilarining tez o'sishi tufayli texnologik firmalar kuchli onlayn iste'mol odatlariga ega jamiyatga xizmat qiluvchi keng ko'lamli ekotizimlarni yaratganligini ko'rishimiz mumkin, ushbu onlayn ekotizimlar Xitoy iqtisodiyoti rivojiga katta hissa qo'shmoqda. Texnologik kompaniyalar sonining tez o'sishi va onlayn ekotizimlarning tez o'sishi innovatsiyalarni kuchli rag'batlantirish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga asoslangan. Eng rivojlangan texnologik firmalar hayotning barcha jabhalarini qamrab oladigan onlayn ekotizimlarni yaratdilar, ular elektron tijoratdan turmush tarzi xizmatlaridan moliyaviy xizmatlarga bo'lgan jarayonlarni qoplab oladi.

Shaxsiy sug'urtani onlayn xarid qilish Xitoyda tobora ommalashib bormoqda, mukofotlar yiliga 13,6% ga oshmoqda, onlayn kanallardan tushgan shaxsiy sug'urta mukofotlari kengaymoqda. Xitoyda aholi sonining ko'pligi sog'liqni saqlash sug'urtasini tez va salmoqli o'sishiga sabab bo'lmoqda.

Xitoyda texnologik innovatsiyalar va elektron tijorat rivojlanishda davom etar ekan, onlayn sug'urta mukofotlari ulushi yanada o'sishi kutilmoqda. Pandemiya ularni sotish, andarrayting, tavakkalchilikni baholash va da'volarni ko'rib chiqishda raqamli imkoniyatlarini

qayta baholashga majbur qilgandan so'ng, sug'urtachilar o'zlarining uzoq muddatli raqobatdosh ustunliklarini mustahkamlash uchun yangi raqamli texnologiyalarni joriy etishda tobora faollashadilar. Xitoyning sug'urta regulyatori xavflarni jilovlash hamda sug'urtalovchining moliyaviy barqarorligi va iste'molchilar manfaatlarini himoya qilish maqsadida onlayn sug'urta bozorini nazorat qilish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlarni joriy qilishi kutilmoqda⁴.

Onlayn sog'liqni sug'urtasi Xitoyda onlayn hayot sug'urtasiga qaraganda tez o'sishni ko'rsatmoqda.

Xitoyning Big Tech (katta ma'lumotlar, bulutli hisoblash, AI, blokcheyn) va platforma ekotizimlari global sug'urta sanoatidagi muvozanatga o'z tasirini ko'rsatmoqda. Birinchidan, ekotizimlar sug'urtachilarni chetga surib qo'yadigan texnologik gigantlarga tegishli bo'ladi. Ikkinchidan, fintech ekotizimlarida ustun mavqega ega bo'lgan Baidu, Alibaba va Tencent kabi Xitoyning yirik kompaniyalari bu sohani bibrinchilardan bo'lib o'zlashtirganliklari uchun boshqa bozorlarni ham egallashlari mumkin bo'ladi.

Xitoy sug'urta bozori dunyo bo'ylab 2-o'ringa ko'tarildi va ikki xonali o'sishda davom etishi kerak. 2008- yilgi global moliyaviy inqirozdan beri sug'urta mukofotlari (sog'liqni saqlashsiz) deyarli to'rt baravarga oshib, 417 milliard evroga (2018) yetdi va bu Xitoyni dunyodagi ikkinchi yirik sug'urta bozoriga aylantirdi. Xitoyda aholi jon boshiga to'lanadigan mukofotlar 294 yevroni tashkil qilmoqda.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov I, Abduraimova M, Abdullayeva N (2020) "Sug'urta nazariyasi va amalyoti".
2. Qo'ldoshev Q.M. (2020). "Sug'urta texnologiyalari".
3. Robert P, Cary Schneider, Jeanne Salvatore, Steven N. (2024) "Insurance handbook a guide to insurance: what it does and how it works".
4. W. Klein , Mark J . Browne "Insurance Operations"
5. Bryan Falchuk "The Future of Insurance"
6. Bernardo Nicoletti "Digital Insurance : Business Innovation in the Post- Crisis Era"
7. George E. Rejda, Micheal J . Mc Namara " Risk Management and insurance"
8. Micheal A. McGavik "The new insurance : How Technology is changing the Industry"
9. John A. Goodman "Customer Experience 3.0 : High – profit strategies in the age of techno service"